

МОВОЗНАВСТВО ЯК ГУМАНІТАРНА НАУКА

Проблемні питання

1. Об'єкт, предмет, мета, завдання й термінологічний апарат мовознавства.
2. Евристичність та історична спадкоємність мовознавства.
3. Складові частини мовознавства: теорія мови, історія лінгвістичних учень, методи лінгвістичних досліджень.
4. Зв'язки мовознавства з іншими галузями знань.
5. Фундаментальне та прикладне мовознавство.

Основна література

- Гречко В. А. Теория языкознания. Москва : Высшая школа, 2003. С. 5-16.
- Кочерган М. П. Загальне мовознавство. 3-тє вид. Київ : ВЦ «Академія», 2010. С. 5-19.

Додаткова література й інтернет-ресурси

Алпатов В. М. История лингвистических учений : учебное пособие. Москва : «Языки русской культуры», 2005. С. 5-7.

Амирова Т. А., Ольховиков Б. А., Рождественский Ю. В. История языкознания. Москва : Академия, 2003. С. 16-17.

Загальне мовознавство як наука і як навчальна дисципліна. Об'єкт і предмет дослідження загального мовознавства. Проблема дослідження мовознавства. URL : <https://infopedia.su/9x9e78.html> (дата звернення: 16.11.2020)

Зубкова Л. Г. Общая теория языка в развитии : учеб. пособ. Москва : Изд-во РУДН, 2003. С. 25-30.

Кочерган М. П. Мовознавство як наука. Загальне мовознавство як навчальна дисципліна. Предмет мовознавства. Зміст і основні завдання загального мовознавства. URL : <http://litmisto.org.ua/?p=14994> (дата звернення: 04.09.2020).

Лучик В. В. Про мову та мовознавство як наукову й навчальну дисципліну.

URL : http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/10744/Luchyk_Pro_movu_ta_movoznavstvo.pdf?sequence=1 (дата звернення: 07.08.2020)

Мовознавство як наука про мову. Значення мовознавства. Прикладна лінгвістика. URL : <https://studfile.net/preview/6832974/> (дата звернення: 12.10.2020)

Рождественский Ю. В. Лекции по общему языкознанию. Москва : Академкнига, Добросвет, 2002. С. 102-104. URL : <http://genling.ru/books/item/f00/s00/z0000008/> (дата звернення: 13. 09. 2020).

Супрун Л. В. Загальне мовознавство. Практичні заняття, самостійна робота : навч. посіб. Київ : Знання, 2012. С. 17-18.

Відеолекції

Теория и история языкознания. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=D-A0Ire5UJ8&list=PL8UlKSWoo52YmWFwdmjwIwFfAZ1hNzdiE> (дата звернення: 19. 09. 2020).

Коментарі до теми

Мовознавство — наука, яка вивчає мову, її природу, розвиток, структуру й специфіку функціонування. Об'єктом мовознавства є мова загалом та конкретні мови світу у статиці й динаміці, співвідносні з різними соціальними феноменами.

Теорія мовознавства пов'язана з іменами В. фон Гумбольдта, О. Потебні, інших вчених, які стимулювали інтерес до проблем мови, хоча зацікавленість її теорією (походження мови, типологія мов, форма й зміст мови, співвідношення мови й мовлення, мови й мислення, мови й суспільства тощо) виникла ще в часи античності.

Досвід філософів та вчених інших галузей доводить, що дослідження проблем мови корисне не тільки для розуміння її природи (а, отже, і природи людини), але й для пояснення інших явищ. У сучасному суспільстві зв'язки мови з різними сферами людської діяльності значно розширилися. Мовні питання стосуються політичних, економічних та культурних аспектів буття. Структура мови й механізми її дій, зв'язок із мисленням – це також сфера наукових пошуків психологів, програмістів, математиків.

Зазначеним пояснюється історична спадковість та евристичність теорії мови.

Складові частини мовознавства охоплюють теорію мови, історію лінгвістичних учень, методи лінгвістичних досліджень. При цьому теорія мови відносно самостійна й вивчає загальні закономірності існування мови, тобто специфіку розвитку й функціонування всіх мов. Проте теорії мовознавства властиві національно-культурні й історичні особливості, які визначалися соціальними настановами епох. Слід вказати на те, що більшість проблем теорії мови мають дискусійний характер, що зумовлено відмінностями у підходах та методологічних позиціях.

Історія лінгвістичних учень сфокусована на формуванні різних мовознавчих шкіл і напрямів, розбіжності між якими виникають через особливості поглядів на природу мови та методологію її вивчення.

Мета мовознавчих досліджень — накопичення системних знань з теорії мови й історії лінгвістичної думки через огляд сучасних поглядів на природу, структуру, розвиток та роль мови в суспільстві, методів дослідження мови, досягнень філософів і мовознавців минулого та сучасності.

Визначальні завдання мовознавства такі: теоретичне узагальнення відомостей щодо конкретних мов; дослідження системи, структури й функціонування природної мови; вивчення мовних універсалій та унікалій, з'ясування реалізації семіотичної функції мовних одиниць; удосконалення методології та методики лінгвістичного аналізу.

Коло проблем загального мовознавства окреслено визначенням мови; своєрідністю мови як знакової системи, взаємодією мови і несловесних форм спілкування; взаємозв'язками мови й мислення, роллю мови в процесах пізнання; співвідношенням мови й мовлення; системними й несистемними явищами в мові; ізоморфізмом та ієрархією мовних рівнів; реалізацією суспільних функцій мови; прогресом розвитку мови, зовнішніми та внутрішніми чинниками мовної еволюції, не/рівномірністю мовних змін тощо.

Поняття й терміни: мовознавство, теорія мови, історія лінгвістичних учень, методи дослідження мови, мова, загальне мовознавство та конкретне мовознавство, фундаментальне й прикладне мовознавство.